

ROVARÁSZ HÍRADÓ

2

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Nagy Barnabás, Ronkay László, Rozner István

MAGYAR ROVARTANI TÁRSASÁG

Budapest 1088, Baross u. 13. Természettudományi Múzeum Állattára

MEGJELENIK 4 HAVONKÉNT

1989 OKTÓBER

FRIVALDSZKY IMRE EMLÉKTÁBLA

AVATÁS JOBBÁGYIBAN

Nem nagydobra vert, mégis emlékezetes ünnepi pillanatok voltak, amidőn a mátraalji Jobbágyiban, a Tanácsháza falán elhelyezett emléktábláról lehullt a lepel ...

Ez év október 21.-étől emléktábla örökíti meg Frivaldszky Irénék /1799-1870/, a Kárpátmedence, a Balkán és Törökország állatvilága, elsősorban a rovarok szenvedélyes kutatójának nevét. Alkotásának fő színhelye a Nemzeti Múzeum volt Budapesten, ahol páratlanul gazdag rovargyűjtemény és számos alapvető tudományos munka maradt utána. Idős korára vonult vissza Jobbágyiba, családi birtokára és utoljára itt lobbant fel benne a gyűjtőüti szenvedély; 70 éves volt, de újból akarta látni a törökországi tájakat, ahonnan korábban oly gazdag és csodálatos gyűjtött anyag jutott birtokába. Kivánsága teljesült, de visszatérte után pár hónappal már a végső-utjára kísérte ki Jobbágyi falu népe ...

Az emléktábla avatás derűs színfoltját képezték a helyi általános iskola biológiai szakkörének ünnepelőben felsorakozott tanulói; felváltva mondtak az alkalomhoz illő verseket, idézték Frivaldszky Imre életének főbb állomásait. Az MTA képviselőjében jelenlévő Balogh János akadémikus joggal emelte ki a hagyományörző és -tisztelő helyi tanácsi vezetőség, a lakosság és elsősorban a fiatalság példamutatását. Frivaldszky életművét méltató, emléktábla avató megemlékezést e sorok írója tartotta. Az emléktáblát Jobbágyi község nevében Kovács Sándorné tanácselnök nő vette át megőrzésre.

Nagy Barnabás

MRT - TÁRSASÁGI HIREK - TUDÓSÍTÁSOK

SZAKÜLÉSEINKET a szokásos 5 órás kezdéssel, a Nemzeti Múzeum előadótermében rendszerben megtartottuk, mégpedig szeptember 15-én, október 20-án; mindkét alkalommal választmányi ülés is volt.

ROVARÁSZ KIRÁNDULÁS. Az 1989. évi rovarász kirándulást az Ócsai Tájvédelmi Körzetbe szerveztük, június 17-én. A kiránduláson és gyűjtőúton 25 tagtársunk és családtagjaik vettek részt. A gyűjtőutat az ócsai kopjafás temető, a románkori református műemléktemplom és a védett pincesor megtekintésével is összekapcsoltuk. Kivételesen ragyogóan szép idő volt!

TÁRSASÁGI DISZOKLEVELEK. A Társaság régi adóságát törlesztettük ez évben azzal, hogy tiszteletbeli tagjaink részére elkészítettük a diszokleveleket. A latin-nyelvű diszokleveleket megküldtük Társaságunk 14 régi és 3 új /C. Besuchet, Endrődy-Younga S., J. Pelikan/ tiszteletbeli tagjának, akik kedves köszönőlevelekkel nyugtázták a kézhezvételt.
1989. október

Balázs Klára

EMLÉKTÁBLA AVATÁS. Amint arról Híradónk elején bővebben megemlékeztünk, október 21.-én avattuk fel Jobbágyiban Frivaldszky Imre emléktábláját, születésének 190. évében. Társaságunk Budapestről érkezett tagjait Kovács Sándorné tanácselnőnk igen szívélyesen fogadta. Az emléktábla-avatás után rövid temetői séta keretében felkerestük a Frivaldszkyak sírhelyét, ahol virágot helyeztünk el. A helyi iskola megjelent tanáraitól a Frivaldszky családdal kapcsolatos helytörténeti érdekességeket is hallottunk. A család egyszerű kis kastélyháza a mai napig is megvan.
1989. október

Nagy Barnabás - Balázs Klára

ROVARÁSZ HIRADÓ-2. A Közgyűlés határozata értelmében -- amint azt már korábban is jeleztük -- a jelen /2./ számunkat csak azok a tagtársak kaphatják meg, akiknek nincs tagdíj-hátraléka. A tagdíjmaradást rendező tagtársaink később ismét megkaphatják a Híradót.

KONFERENCIÁK - ÉRTEKEZLETEK

A LENGYEL ROVARTANI TÁRSASÁG /PET/ 40. közgyűlését f. év szeptember 18-20.-án bonyolították le, Wrocławban. Sajnálatos módon a vendégként meghívott két tagtársunk / Jenser Gábor, Nagy Barnabás/ különböző, nyomós okok folytán nem lehetett jelen az egy-napos hegyi kirándulással végződő szaküléseken.
1989. október

Nagy Barnabás

ENTOMOLÓGIAI KONGRESSZUS KINÁBAN. A XIX. International Congress of Entomology -- a mindenkor legtöbb entomológus összejövetelét biztosító nemzetközi kongresszusok soronkövetkező alkalma -- 1992 június 28 - július 4. között, Pekingben kerül megrendezésre. A rovartan minden aspektusát felölelő és bizonyára "óriás-kongresszus" iránt érdeklődők további információkat kaphatnak a kongresszus titkárságától /19 Zhongguancun Lu Beijing, 100080, China/ írásban, telefonon, telexen és faxon keresztül.
1989. szeptember

Nagy Barnabás

KGST NÖVÉNYVÉDELMI KONFERENCIA megrendezésére került sor Budapesten f. év szeptember 18-22 között. Meghatározottak Tanácsának ülését a MÉM, az MTA

Növényvédelmi Kutatóintézetének Állattani Osztálya, a Növény- és Talajvédelmi Szolgálat szervezte, amelyen az alkalmazott rovartan számos fontos kérdéséről esett szó.

1989. szeptember

Kozár Ferenc

OILB KONFERENCIA FIRENZÉBEN. A Nemzetközi Biológiai Védekezési Szervezet /OILB/ Nyugatpalearktikus Szekciójának közgyűlésére került sor Firenzében, f. év szeptember 25-30. között. Egyidejűleg került sor a világszervezet tanácsának ülésére is; ezeken az üléseken a Keletpalearktikus Szekciót alulírott képviselte. A szervezet több témájában az MTA Növényvédelmi Kutatóintézetének entomológusai is jelentősen közreműködnek. Különösen vonatkozik ez a feromonok, az entomofág rovarok kutatására, valamint az integrált védekezéssel kapcsolatos témákra.

1989. október

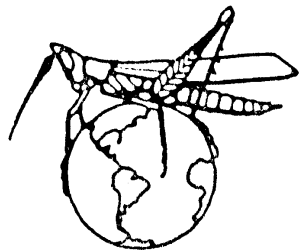
Kozár Ferenc

ALPOKALJA KUTATÓK III. KONFERENCIÁJA. A Savaria muzeum közlése szerint f. év december 1-3. között rendezik meg az "Alpokalja Természeti Képe" kutatási programban résztvevők számára az Alpokalja kutatók III. Konferenciáját Velemben. A rendezvényen elhangzó előadások felölelik a föld- és őslénytan, a földrajz, növénytan, állattan, természet- és környezetvédelem, a kutatástörténet témákban az elmúlt öt év kutatási eredményeit. Az állattani kutatásokban jelentős számú entomológus is résztvesz; az előadások mintegy harmada rovartanai témájú. A Savaria muzeum tervei szerint a konferencia anyagát a PRAENORICA folyóirat 3. számában jelentetik meg.

1989. szeptember

Rozner István

ORTHOPTEROLÓGUS KONFERENCIA volt Spanyolországban /Segovia - Valsain/ f. év július 17-20. között. Rendezője a világ orthopterológusai egyesítő Orthopterists' Society, illetve ennek spanyolországi tagjai voltak. A 120 körüli résztvevőtől mintegy 60 előadás hangzott el az orthopterológia minden területéről. A konferencia alatt egy-napos, azt követően három-napos gyűjtő- és tanulmányuton vettek részt az orthopterológusok Spanyolország középső /Sierra Guadarrama/ és déli /Sierra Nevada/ hegyvidékén. Ibéria Orthoptera faunájával kapcsolatban megjegyzendő, hogy Európa ezen területe mutatja fel a legtöbb Orthoptera-endemizmust.

1989. szeptember

Nagy Barnabás

NÖVÉNYVÉDELMI TUDOMÁNYOS NAPOK megrendezésére kerül sor 1990 februárjában; alkalmas rovartan tárgyú előadásokkal tagtársaink is jelentkezhetnek.

ROVARTANI ELŐADÁSOKAT -- az MRT üléseken kívül -- Tagtársaink hallhatnak még az Állattani Szakosztály / hónapok első szerdáján 14,30-kor/, az Ökológiai Szakosztály ülésein, a Herman Ottó Biológiai Körben / a hónapok első keddjén 18 órakor/, a Növényvédelmi Tudományos Napokon /minden év-februárjában/ is.

ROVAR - NÖVÉNY KAPCSOLATOK 7. nemzetközi szimpoziuma f.év. július 3-8. között zajlott le a budapesti "Agro" hotelben. A Növényvédelmi Kutatóintézet Állattani Osztályának rendezésében 22 ország mintegy 135 résztvevője vitatta meg ennek a ma már igen széles tudományterületnek legújabb eredményeit és adott új ötleteket a további kutatómunkához. E körben dolgozó neves nemzetközi gárda néhány tagját itt is megemlíthetjük: G. Bush /USA, evolúció/, V. Labeyrie /Franciaország, bruchidák és tápnövényeik kapcsolata/, P. Feeny /USA, koevolúció/, M. Scriber /USA, a Papilio nemzetség genetikája és tápnövény viszonyai/, E. Bernays /USA, rovarfiziológia/, P. Price /USA, rovarökológia/ és mások.

Igen sok fiatal volt jelen, elsősorban a nyugati, főként holland egyetemekről. Magyar részről 8 /befizetett/ résztvevő és számos érdeklődő hallgatta az előadásokat. Jelentős vitát váltott ki Jermy Tibor akadémikus előadása, a rovar - növény kapcsolatok evolúciós interpretációjáról.

Befejező eseményként a vendégek kellemes élményeket szerezhettek Szentendrén, megtekintve a Skanzent és a Kovács Margit Múzeumot, Esztergomban pedig a Keresztény Múzeumot. Végezetül a meleg napot hűsítő hajókirándulás fejezte be Visegrádtól Budapestig, amely során további szakmai és személyes beszélgetésekre nyílt alkalom.

1989. október

Szentesi Árpád

CONFERENCE ON INSECT CHEMICAL ECOLOGY-ra kerül sor a Csehszlovák Tudományos Akadémia rendezésében. A konferenciát Táborban tartják f. év augusztus 12-18. között. Témái: kémiai kommunikáció, rovar - növény kapcsolatok kémiai aspektusai, feromonok és juvenoidok gyakorlati alkalmazásának lehetőségei. A könnyen elérhető rendezvényt akár csak meghallgatni is érdemes, mert valószínűen az említett főbb témákhoz képest sokkal szélesebb körben fogja tárgyalni a rovarok "kémiai világát".

1989. október

Szentesi Árpád

ROVARÁSZ NAPOK AZ NDK-BAN. Szeptember 29-30.-án rendezték meg a XV. Rovarász Napokat Rügen szigetén. A közel 200 résztvevőnek túlnyomó részben fiatal amatőr rovarász volt. A rendezvény előadásai a biotópvédelem kérdései köré csoportosultak. A vitaindító előadásokat B. Klausnitzer, W. Heinicke, J. Oelke és G. Müller-Motzfeld tartották. Álláspontjuk eléggé egységes volt: a fajok védelmét a biotópvédelem biztosíthatja. A rendezvényen a cseh, lengyel, magyar és szlovák rovarász társaságok képviselői is résztvettek meghívott vendégként.

1989. október

Jenser Gábor

SZIMPÓZIUM AZ INTEGRÁLT GYÜMÖLCSFAVÉDELEMRŐL. Az MTA Növényvédelmi Kutatóintézet Állattani Osztálya szervezésében kerül sor 1990 július 31 - augusztus 5. között a Nemzetközi Biológiai Védekezési Szervezet Nyugat- és Keletpalearktikus Szekciója /IOBC/WPRS és IOBC/EPS/ első közös rendezvényére "International Symposium on Integrated Plant Protection in Orchard" címen. A szimpózium helye: Gödöllő Agrártudományi Egyetem. A szervezőbizottság elnöke Kozár Ferenc, titkára Balázs Klára.

1989. október

Balázs Klára

ÖEG KÖZGYÜLÉS: A hozzánk érkezett meghívóból értesültünk, hogy nyugati szomszédunk rovarász társaságának /Österreichische Entomologische Gesellschaft/ f. év. október 21.-ére tüzték ki a közgyűlés időpontját. A bécsi természettudományi múzeum mozitermében tartandó közgyűlés szokásos napirendi pontjain kívül szerepel a Bécsben, 1991-ben rendezendő rovarász kongresszus előkészítése is, amelyet az NSzK-beli rovarász társasággal /D.G.a.a.E./ közösen terveznek megtartani április 2-6. között.

A közgyűlés mellett szakülést is rendeztek "Taxonomie und Museum" címen; ebben a problémakörben 7 előadás hangzott el.

1989. október

Nagy Barnabás

INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON APHIDS. Kecskeméten tartották f. év augusztus 14-19. között a levéltetvekről szóló nemzetközi tanácskozást, az ottani Zöldsgétermesztési Kutatóintézet /Disk, Zsuzsa titkár/ szervezésében, amelyen mintegy 50 előadás és poszter került bemutatásra.

1989. szeptember

Polgár László

TANULMÁNYUTAK

BUJÁKI GÁBOR /adjunktus a GATE Növényvédelmi Tanszékén, aspiráns az MTA Növényvédelmi Kutatóintézetében/ ÖÖT ösztöndíjjal 1989 júniusától szeptemberig a North Dakota-i Egyetem /Fargo/ rovar-tani tanszékén dolgozik, Schultz professzor, G. Brewer, L. Charlet entomológusokkal egy csoportban. Fő kutatási területük rovar-rezisztens növényfajok vizsgálata, természetes ellenségek felkutatása, a biológiai növényvédelem vizsgálata a napraforgó esetében. Szeptembertől kezdve újabb állomáshelye San Diego egyetemének ökológiai tanszéke. Aspiránsi témája a napraforgó állati eredetű károsítóinak kutatása.
1989. szeptember Bujáki Gábor - Nagy Barnabás

SAMU FERENC / MTA NKI, Kozár Ferenc aspiránsa/ f.év október 1.-től 10 hónapos posztgraduális képzésben vesz részt Oxfordban a Soros alapítvány támogatásával. Egyébként polifág pókok biológiájával foglalkozik.
1989. október Kozár Ferenc

LÖVEI GÁBOR /tud. munkatárs az MTA NKI Állattani Osztályán/ f. év szeptemberétől két évig Új Zélandon tartózkodik, családjával együtt. Biokémikus feleségét kíséri, aki Palmerston North egyetemén kapott ösztöndíjas alkalmazást.
1989. október Szentkirályi Ferenc

RÖVID KÜLFÖLDI UTAK. Bővebb információ és hely hiányában csupán felsoroljuk az MTA NKI Állattani Osztályáról f. év július - szeptember folyamán rövidebb tanulmányutakra, konferenciára kiutazókat: Urbánné Rácz Vera /SZU/, Lövei Gábor, Sárospataki Miklós /Anglia/, Darvas Béla /Franciaország/, Szőcs Gábor, Tóth Miklós /Bulgária/.
1989. október Nagy B.

GYÜJTŐUTAK - EXPEDICIÓK

TÖRÖKORSZÁGI EXPEDICIÓK. Tovább folytatódtak a magyar entomológusok törökországi gyűjtőutjai; 1989 második felében négy expedíció is utnak indult, kettő még októberben is uton volt. Július 8-29. között Gyulai Péter és Hreblay Márton, szeptember 12-28. között Ronkay Gábor és Varga Zoltán gyűjtött Közép- és Kelet-Törökországban, elsősorban lepkéket. Október folyamán Csorba Gábor, Ronkay Gábor, Gyulai Péter és Hreblay Márton újból visszatértek az őszi Lepidoptera-aszpektus tanulmányozására.
1989. október Rozner István

8000 KILOMÉTER TÖRÖKORSZÁGBAN. Az 1989. év Törökországa! Ezt kell megállapítanunk, ha figyelembe vesszük, hogy két lepkész és két bogarász társaság választotta uticélul ezt a hatalmas, szép és változatos országot.

Mint arról a RH-1 hirt adott, a Podlussány és Rozner házaspár egy bogár-gyűjtő uton vett részt Törökország kevésbé látogatott területein május 20 - június 17. között; 8000 km-nél többet tettünk meg egy Lada és egy Skoda gépkocsival. Azonban, ha az utvonalat tekintjük, elmondhatjuk: szerencsésen usztuk meg az egészet.

Az utvonal: Csanakkálénál átkelve a Dardanellákon, Nyugat és Közép-Anatólián keresztül értük el a Taurus-hegységet, majd Mersinnél a Földközi-tengert. Innen a Nemrut-hegyet érintve kurdok lakta vidéken át utaztunk a Van-tóig, majd az iráni határ mentén Ararát-hegyéig. Visszafelé az Erurum-Ankara-Kütahya utvonalon értük el Ulu-dagot, ahol uttalan utakon kapaszkodtunk fel a hóhatárig, majd délről kerülve meg a Márvány-tengert, ismét a Dardanellákon keresztül indultunk haza.

A gyűjtési eredményekről még csak vázlatos képet tudunk adni. Hozzávetőlegesen 20.000 bogarat gyűjtöttünk; Podlussányék természetesen az ormányosokra

helyezték a fősúlyt. Fogtunk még fénycsapdázással kb. 800 lepkét, hálózással kb. 6000 egyéb rovar, mintegy 85 lelőhelyen. Utunk első konkrét eredménye az Ararátón fénycsapdázott új lepkefaj 17 példánya, amelyről Ronkay László fog beszámolni.

A gyűjtések mellett megismerkedhettünk Törökország néhány híres régészeti lelőhelyével is; pl. a prehisztorikus Csatalhöyük, a hettita Karatepe és Hattusas, valamint a lyd főváros Gordion nevezetességeivel. A Nemrut-hegy óriás-szobrainak látványa megérte a néhányszor felforrt hűtővizet, nem is szólva a hegy kitűnő gyűjtőhelyeiről!

Utunk érdekesebb állomásait 400 diapozitív őrzi, remélhetően a Rovartani Társaság tagjai számára is.

1989. október

Rozner István

GRUZIA. Julius 4-26. között résztvettem a budapesti ELTE és a Tbiliszi Állami Egyetem által szervezett biológiai csere-terepgyakorlaton. Hat-hat napot voltunk a Kis-Kaukázusban, Bakuriáni környékén és a Kaukázus fő vonulatában, Kazbegi /Kazsbek/ környékén. Kahétiai utunk során két napot töltöttünk Lagodehiben, Gruzia legrégebbi természetvédelmi területén. Programunkból csak a Szuhumi környékére tervezett kirándulás maradt el, a július 16.-i emlékezetes események miatt. Azoban ez sem akadályozta meg néhány alkalmas élőhelyen végzett intenzív bogárgyűjtésünket.

1989. október

Szalóki Dezső

OLASZORSZÁG. Kozár Ferenc f. év október elején az olaszországi Dolomitokban, San Martino környékén próbált pajzstetveket gyűjteni 2000 m magasságban, sikertelenül; itt mindössze egy közönséges sáskafaj /Chortippus parallelus/ 5 példányát sikerült begyűjteni a bennük élő Tachinida-lárvával együtt. Viszont ez év tavaszán kb. 10, az olasz faunára új pajzstetű-fajt sikerült gyűjtenem Észak-Olaszországban, melyről a cikk ugyanott már nyomdában is van.

1989. október

Kozár Ferenc

F Ó R U M

ENTOMOLÓGIA A ZIRCI MUZEUMBAN. A rovarantani kutatások a Bakonyban az 1960-as évek első felében lendültek fel, mégpedig elsősorban -- és kezdetben -- a veszprémi Bakony Múzeumban, Papp Jenő által 1962-ben indított és szervezett "A Bakony természeti képe" program keretében. Az országosan is jelentősnek nevezhető munkát 1970-től a Zircen 1972-ben önállósult Bakonyi Természettudományi Múzeum szervezi. A gyűjtések eredményét egy kb. 200.000 példányból álló rovargyűjtemény reprezentálja. Ennek létrehozásában döntő szerepe volt az amatőr entomológusoknak, akik önzetlenül, nagyrészt társadalmi munkában vettek részt a hegység rovarfaunájának feltárásában.

A gyűjtemény összetételét tekintve bizonyos fokig eltér a vidéki múzeumok szokványos gyűjteményeitől. A bogár és lepke anyag mellett ugyanis számottevő a kétszárnyu, hártvászárnyu, stb. rend is. Tájékoztatásul közöljük: a gyűjteményben első helyen szerepelnek a kétszárnyu rovarok / 70.000/, ezeket követik a bogarak / 54.000/, a hártvászárnyuak /36.000/, a poloskák és kabócák /15.000/, továbbá egyéb rendekbe tartozó rovarok /5.000/.

A gyűjtemény 20 rovarszekrényben van elhelyezve, ebből 16 szabványos múzeumi rovarszekrény. A feldolgozottság mértéke csoportonként változik. Legmagasabb a lepkéké /95 %-os/ és a bogaraké /kb. 80 %-os/, szemben a hártvászárnyuakéval /kb. 50 %-os/. A teljes gyűjtemény feldolgozottsági foka 60-70 %-osra becsülhető. Ebből következik, hogy ha még további intenzív gyűjtésekkel nem is számolnánk, akkor is bőven akad feldolgozni való a gyűjteményben. Ebben a munkában a jövőben is számítunk az amatőrök részvételére is. Nagy szűkös lenne olyan, elsősorban fiatal amatőrök jelentkezésére, akik eddig elhanya-

golt csoportok gyűjtésére és feldolgozására vállalkoznának. Természetesen, ettől függetlenül is szívesen vesszük mind amatőr, mind hivatásos rovarászok bekapcsolódását programunkba. Buzdításul megemlítjük, hogy a bakonyi faunisztikai munkák számára muzeumunk kiadványaiban publikálási lehetőséget biztosítunk. A Bakony-kutatás kezdete óta eltelt negyed század alatt a program keretében végzett és megjelent szakmai dolgozatok száma meghaladja a 300-at. Ezek fele /165/ rovarani tárgyú.

1989. szeptember

Tóth Sándor

HERMAN OTTÓ BIOLÓGIAI KÖR. Tagjaink aktívabbjainak érdeklődése egyértelműen kelet felé látszik irányulni. Szeptember 5.-én nagy érdeklődéssel figyeltük Retezár Imre és Gaskó Kálmán előadását minden eddiginél eredményesebb kaukázusi gyűjtőutjukról, Október 3.-án Szalóki Dezső gruziai beszámolóját hallhatuk. Novemberben Podlússány Attila és Rozner István törökországi utibeszámolója hangzik el.

A mi korábbi /májusi/ törökországi utunk / 1. Rov. Hir. - 1 / anyagának feldolgozása folyamatban van. Az eredmény a várakozásnál szerényebb volt, ezért /is/ Hreblay Márton -- aki nem tagja ugyan a Körnek, de akkor utitársunk volt -- Gyulai Péterrel együtt júliusban még egy utat tett Törökországban.

Szokott csapatunk / Kálló, Simonyi, Szécsényi / hazai lepkefauna kutatási tervei ez évben bizonyára már csökkennek /Bakony, Csévharaszt/, amit számos kedvezőtlen /felszerelési hiányosság/, vagy -- más szempontból örvendetes /családi/, stb. tényező idéz elő.

1989. szeptember

Simonyi Sándor

KÜLFÖLDI VENDÉGEK

KOSZTARAB MIHÁLY professzor /Virginia State University, USA/ f. év május 14-junius 14.között Kozár Ferenc /MTA NKI Állattani Osztály/ vendége volt; pajzstetű ökofaunisztikai kutatásokról tárgyaltak. N.B.

CIGLAR , Ivo, a zágrábi egyetem kutatója f.év. április 14.-én az MTA NKI Állattani Osztály vendége volt. Megbeszéléseket folytatott alma-ökoszisztéma vizsgálatok ügyében. K.F.

MARULLO, Rita /Potenzai Egyetem, Olaszország/ Lövei Gábor vendége volt az MTA Növényvédelmi Kutatóintézet Állattani Osztályán, f. év április 6-14. között. Jenser Gáborral konzultált tripsz kutatások ügyében. J.G.

MALUMPHY, C. /British Museum, London/ f.év június 4-18. között Kozár Ferenc vendége volt. Gyűjtőutakon kb. 50 pajzstetűfajt gyűjtöttek. K.F.

SUSTEK, Zbysek /Szlovák tud. Akad. Ökológiai Intézete, Pozsony/ f.év szeptember folyamán az MTA NKI Állattani Osztály vendége volt. Az intézetben előadásokat is tartott. /1/ Futóbogár közösségek változásai ártéri erdőkben a Bős-Nagymaros vízlépcső építési körzetében. /2/ Észak-Korea entomológus szemmel. 1989. szeptember Szentkirályi F.

OTVOS /korábban bizonyára Ötvös/, Imre /Erdészeti Kutatóintézet, Victoria, Kanada/ f. év szeptember 15.-én az MTA NKI Állattani Osztályán pajzstetű vizsgálatokról konzultált Kozár Ferencel. Kanadai pajzstetű-faunával foglalkozó közös cikküket is előkészítették. K.F.

ZUYLEN, van, J.W. /doktorandus, Utrecht, Hollandia/ f.év október 9-14. között vendégkutatóként a Természettudományi Múzeum Hymenoptera gyűjteményében dolgozott. Disszertációját készítve, M. Fischer és Papp J. által leírt Opiinae /Braconidae/ fajok típusait, továbbá az általuk határozott Opiinae fa-

jokat hasonlította össze saját /hollandiai/ anyagával. Munkájában a hírközlő segítette.

1989. október

Papp Jenő

MARCZAK, P. / Zoológiai Intézet, Varsó/ lengyel hymenopterológus a PAN és az MTA egyezménye keretében a Természettudományi Múzeum Hymenoptera gyűjteményében dolgozott f. év október 16-26. között. Számos genuszba tartozó és általa különböző gazdaállatokból nevelt, illetve gyűjtött /lengyelországi/ brakonidákat határozott meg a hírközlővel közösen.

1989. október

Papp Jenő

ENTOMOLÓGUS VENDÉGEK A NKI-ben. Részletesebb információ és hely hiányában csak röviden tudósítunk arról, hogy f. év július - szeptember folyamán az MTA Növényvédelmi Kutatóintézet Állattani Osztályán rövidebb látogatást tettek még: J. Boczek /Lengyel./, S.K. Holopainen /Finno./, N.E. Stork /Anglia/, G. Pellizzari /Olaszo./, K.D. Sunderland /Anglia/, R. Footit /Kanada/, M. Stoetzel /USA/, J. Holman /Csehszlovákia/, J. Hardie /Anglia/, A.F.G. Dixon /Anglia/, W. Karg /NDK/, T. Keresi /Jugoszlávia/.

1989. október

Nagy Barnabás

AUSTIN, A.D. /Waite Agricultural Research Institute, Adelaide, Australia/ európai tanulmányutja során a Természettudományi Múzeum Hymenoptera gyűjteményét is felkereste f. év szeptember 25-29. között. A " Catalogue of Australian Braconidae" projekt keretében gyűjteményünkben átnézte az ausztrál faunartartományból Szépligeti Győző és Papp Jenő által leirt és a TTM-ben őrzött brakonida típusokat.

1989. október

Papp Jenő

QUICKE, D.L.G. / Department of Animal and Plant Sciences, The University of Sheffield, Anglia/ az MTA és The Royal Society egyezménye keretében két hetet / szept. 14-28./ töltött a TTM Hymenoptera gyűjteményében, ahol a Szépligeti Győző által a neotrópusi faunartartományból leirt Braconinae alcsaládba sorolt génuszok típusait vizsgálta át. E kutatása szervesen illeszkedik abba a taxonómiai-szisztematikai munkába, amelynek célja a neotrópusi Braconinae alcsalád génuszainak revíziója.

1989. október

Papp Jenő

K R Ó N I K A

MÜLLER, Prof. F.P., az NDK-beli Rostock-i egyetem nyugalmazott professzora 1989. július 21.-én, 77 éves korában elhunyt. Társaságunk 1977-ben választotta tiszteletbeli tagjául a levéltetvek világhírű kutatóját.

1989. augusztus

Nagy Barnabás

MANDL, Prof. Karl, a világszerte ismert osztrák bogarász, 1989 augusztus 21.-én, 98 éves korában elhunyt. Évtizedeken keresztül volt a bécsi Naturhistorisches Museum rovar-tani részlegének vezetője. Tudományos munkássága főleg a Carabus génuszt ölelte fel.

1989. szeptember

Merkl Ottó

REICHART GÁBOR /1917-1979/ 10 éve hunyt el. Életrajza, tevékenysége: Rovartani Közl. 42:5-6.

FRIVALDSZKY IMRE /1799-1870/ 190 éve született Eacsón /Zemplén megye/. Életrajzáról bővebben: Rovartani Lapok, 4:5-9. /Aigner L./; Értekezések a Természettudományok köréből, 1872, 3: 1-30. /Nendtvich K./.

Nagy Barnabás

SIPEKI BALÁS GÉZA 75 éve, 1914. február 11.-én, Szatmárnémetiben született, 1936-ban végzett a budai Kertészeti Tanintézetben / a mai Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem elődjében/. Neves cecidológussá képezte magát, de a kertészeti rovartan teljes egészét művelte, oktatta. Kezdetben tanársegéd, majd főiskolai intézeti tanár, egyetemi docens és 1954-től egyetemi tanárként vezette a Kertészeti és Szőlészeti Főiskola Rovartani Tanszékét. Szakmai munkásságának egyik nagy érdeme, hogy 1936-tól megteremtette, kifejlesztette és szervezte a kertészeti rovartan egyetemi szintű oktatását. A tanszékén 18 ezer rovarpreparátum elkészítésével rakta le a szemléltető oktatás alapjait. Ezeket a preparátumokat Endrődy Sebő és Issekutz László /egykori MRT tagok/ közreműködésével készítették el. Irodalmi munkásságából kiemelkedik az 1938-ban közölt "A magyar kertek gubacsfaunája", majd a "Pótlás Magyarország gubacsaihoz", továbbá az 1963-ban kiadott "Kertészeti növények kártevői" című kézikönyve, s végül a Sáringer Gyulával közösen írt "Kertészeti kártevők" című kézikönyve, amelyben Szelényi Gusztáv és Jermy Tibor is írtak egy-egy jelentős fejezetet.

1989. augusztus

Bognár Sándor

SAJÓ KÁROLY 50 éve halt meg. Szent-Ivány József írja /Folia Entomologica Hungarica, 6:41-43. 1941 /" A magyar entomológiának 1939-ben nagy halottja volt. Ekkor hagyta itt a magyar Pannonicum sok állatföldrajzi rovarérdekességének életteret adó tájait a rovarvilág egyik legélesebb szemű megfigyelője: Sajó Károly. Hazánkban talán nem is ismerték annyira a nevét, mint Németországban. Bár a világhíres Magyar Rovartani Állomás megszervezésében Horváth Géza mellett Sajó Károlynak is hervadhatatlan érdemei voltak." ...

N.B.

S Z A K I R O D A L M I F I G Y E L Ő

CATALOGUE OF PALAEARCTIC DIPTERA. 14.kötet. Szerkesztők: Soós Árpád, Papp László, Akadémiai Kiadó, Budapest - Elsevier Kiadó, Amsterdam. Szerzői hazai és külföldi dipterológusok.

A palaearktikus légy-katalógus első része 1984-ben jelent meg és azóta 9 kötete kb. 3500 oldal terjedelemben látott napvilágot. A még hátralévő öt rész kiadására a közeli években lehet számítani. E nagyszabású sorozat a század elején Kertész Kálmán közreműködésével megjelent "Katalog der Palaearktischen Dipteren" című négy-kötetes munkán és a Lindner-féle monografián alapul. Az új kiadvány célja a közel két évszázados dipterológiai kutatások legfontosabb taxonómiai eredményeinek összefoglalása és értékelése a Palaearktikumon belül.

1989. szeptember

Dely Olivérné

NÖVÉNYVÉDELMI ÁLLATTAN KÉZIKÖNYVE /Szerk.: Jermy Tibor és Balázs Klára, Akadémiai Kiadó, Budapest/ A 6 kötetre tervezett kézikönyv 1. és 2. kötete megjelent. A 3/A és 3/B -- Coleoptera -- kötet nyomdában van, előre láthatóan 1990 első negyedében jelenik meg. A 4/A és 4/B -- Lepidoptera -- kötet jelenleg a műszaki szerkesztés stádiumában van és leghamarabb 1990 végén jelenik meg.

1989. szeptember

Balázs Klára

FOLIA ENTOMOLOGICA HUNGARICA: A Rovartani Közlemények félszázadik kötete f. év augusztus 30.-án jelent meg; 200 oldalon 21 tanulmányt, 13 apró közleményt tartalmaz és a "Társasági élet" rovatot is közli.

NÖVÉNYVÉDELEM 1989/7. számában ugyancsak találunk két, izeltlábu kártevőkkel foglalkozó cikket.

1989. szeptember

N.B.

B Ö R Z E H I R E K

NEMZETKÖZI ROVARBÖRZE '89 BUDAPEST... A rovarbörzén két asztalt foglaltam ... 2500 forinttal "gazdagodtam", illetve gyűjteményem ennyivel szegényedett. Néhány borneói ormányosbogarat cseréltem. A meghívott Curculionidae-specialisták közül csak ketten jöttek el, akikkel fehér asztal mellett középázsiai és made-dóniai ormányosokat cseréltem hazai ormányosokért ...

Néhány észrevételem: Egy kolomp, vagy mikrofon segítségével ílett volna az "első magyar" nemzetközi Rovarbörzét megnyitni, a külföldieket németül, a magyarokat /magyarul/ üdvözölni, a zárást bejelenteni és megköszönni a résztvevőknek a fegyelmzett, jó légkörben lezajlott eseményt. Továbbá meg kellett volna hívni a résztvevőket a következő börzére ... A 200-as szerénynek mondható részvétel a kellő reklámhiányában látom. Napilapokban, rádióban kellett volna reklámozni, hirdetni. A meghívók is későn lettek külföldre postázva. Viszont örvendetes és a jövőre nézve biztató, hogy törvénysértés nem történt ...

1989. szeptember

Podlussány Attila

/SAJNÁLATOS, hogy a fenti börzéről a szervezők valamelyikétől lapzártáig nem kaptunk egy "hivatalos", adatokat is tartalmazó, értékelő, összefoglaló hira-dást .../

BÖRZE A ROVARÁSZATI NAPOKON. Közepes érdeklődés és forgalom jellemezte a novemberi rovarbörzét, a Rovarászati Napok záró-eseményét. Ami viszont feltűnő volt: a fiatal érdeklődők nagy száma! Nagy részüket Vásárhelyi Tamás verbuválta, s ő is foglalkozott velük, megkülönböztetett figyelemmel, ami -- természetesen -- ki is jár a jövő entomológus utánpótlásának.

1989. november

Nagy Barnabás

K Ü L Ö N F É L É K

SÁSKÁK AZ ÉTLAPON. A sáska ősi népeledel. Sokan némi fejcsóválással, vagy két-kedve olvassák az ujszövetségi bibliának azt a tudósítását, hogy Keresztelő Szent János a pusztában sáskával és erdei mézzel tplálkozott /Máté ev. 3,4; Márk ev. 1,6/. Pedig számos adatunk van arra, hogy a különféle sáskafajok az ókorban emberi eledelül szolgáltak. Először Hérodotosz görög tudós ír /Kr.e. 5. században/, hogy a Kyréné / Libia nyugati része/ vidékén lakó naszamonok sáskával élnek. Később Strabón /Kr. e. 1. század/ részletesen ír a sáskaevők-ről, mondván:"ezek a többi népnél feketébbek, kisebbek és rövidebb életűek /valószínűleg pigmeusokról van szó/ ... A sáskákból élnek, amelyeket az erősen fuvó tavaszi Dny.-i és Ny.-i szelek hajtanak erre a vidékre. A földhasadékokba füstölgő fadarabokat dobnak, s lassanként elégetik ... a füst fölött szállva ugyanis elszédülnek és leesnek. Ezeket összetörik, sós vízzel téstát készítenek belőlük s megeszik." /Geographika, XVIII. 12. Földy J. fordítása/. Nemcsak Afrikában, hanem Görögországban is tápláléka volt a sáska a szegény embereknek az ókorban. Arábiában manapság is eszik őket.

1989. szeptember

Kádár Zoltán

BUDAI TERMÉSZETVÉDELMI KÖRZET HATÁRÁNAK MÓDOSÍTÁSÁRA javaslat készül. A Budapesti Felügyelőségtől /Madas Katalin/ megkeresett bennünket rovarföldrajzi értékek kimutatására. E vonatkozásban a Hármashatárhegy, pontosabban a Csucshegy és a Tökhegy nyergében és a tökhegyi kőbánya fölött lévő sztyepréti lejtő is szóba jött. Kérjük entomológus kollegáinkat, hogy akiknek e területre vonatkozó értékesebb faunisztikai adatai vannak, bocsássák rendelkezésünkre, hogy a terület védettségre érdemes voltát minél sokoldalubb lehessen alátámasztani.

1989. október

Nagy Barnabás

TUD-E ÖN OLYAN ROVARÁSZ HIRT, amely nem szerepel ebben a Rovarász Híradóban ?
Ha igen, küldje be szerkesztőségünknek !